

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:		Spisujú a vydávajú:	Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
Na celý rok	2 zl. — kr.	MIKULÁŠ LEPSÉNYI	I. ker. Döbrentey-úlica 18.
Na pol roka	1 > — >	a GERHARD NÉMETH.	sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
Na štvrt roka	— > 60 >	Hlavný spolupracovník:	pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Jednotlivé číslo 4 kr.		FRANTIŠ BLESZKÁNY.	Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
			je 10 kr.

Rozhoda je už rozlúštená.

Už je po rozhode. Úloha, ktorá sa zdala byť tak ťažkou, už je rozlúštená. Máme už ministerského predsedu, ba i celé ministerstvo. Pravdaže ani len jedného jediného znaku stálosti na sebe nemá, i to je pravda, že dôvera ho nemôže pozdraviť, ale preto už jestvuje. Neznáme, či tam hore vlády za to pokladajú, aby len práve boly. Jestli že sú takejto mienky, jestli že vlády len túto úlohu majú, vtedy rozhoda je rozlúštená, lebo vládu máme. Ale jestli že medzi úlohy vládnej moci patrí i to, aby blahobyť millionov ľudí a ich záujmy boly ochránené, vtedy veru rozhoda sa ešte neskončila, keď vládu aj máme. I prečo? Ponevác táto vláda, ktorá sa utvorila pod predsedníctvom Dezidera Bánffyho, bývaleho to nadžupana a snemovného predsedu, neprevyšuje ani vlohami ani dobrou

Ministerský predseda barón Dezider Bánffy.

neváč Dezider Bánffy i vo vlasti tureckých bašov by znamenitú voľbu hral, jakožto tyran-

vôľou predošlú vládu. Kalvín Bánffy je hlavným údom Tiszovej bandy, ktorá je opravdivou kliatbou snemovne. V každom ohlade je privržencom p. Wekerleho a Szilágyiho. On je jedným zástavnikom slobodomyselnosti a tak je i privržencom cirkevnopolitických zákonov. On požaduje, aby sa tieto zákony previedly i oproti všôbecnej žiadosti, ktorú veľiká väčšina v krajine na javo dáva. Meno Dez. Bánffyho je dôkazom toho, že hlavným faktorom politickej komedie i na ďalej ostane Kol. Tisza; je dôkazom toho, že posledné dni tej, cirkev prenasledujúcej Wekerlovej a Szilágyovej sústavy ešte sa nedostavily; je dôkazom toho, že hriešna lahostajnosť naproti záujmom ľudu i ďalej ešte bude trvať; a po-

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiat široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

ská sila, za iste môžeme pokladať, že dni právnosti ešte posávad nám nezavítaly.

To jest cieľ, smer ostane ten starý. Noví ľudia prídu, ale v sústave premena sa nedostaví. Čo Wekerle započal, to Bánffy bude pokračovať.

Tedy celá zmena, ktorá by bola mala zmiest celú tú neveriacu, cirkev prenasledujúcu, ľud sužiacu, nemilosrdnú sústavu, aby zaviedla pánstvo počestnosti, soškvarila sa v biednu osobnú čaru. Pohliadnúc so sklamaným duchom vonkoncom po týchto udalostach, trpko si vzdychame: *tam sme, kde sme boli!* Tu sme zlú čaru urobili. Po Wekerlovi Bánffy: jedon je dvanásť, a druhý o jedno menej trinásť. Keď sústava, keď politický smer ostane, vtedy i Wekerle môhol ostať, lebo to úplne na jedno výnde, že či Bánffy alebo Wekerle uputnáva nám svedomie? Keď Bánffy dá pred nami pootvárať žaláre, preto sa v nich nebudeme lepšie cítiť, jako keď to Wekerle urobí. Jestli že inakšie rozlúštenie rozhody nevedeli vymundrumkovať, vtedy škoda bolo menu zapričiniť. My sme si žiadali, aby Wekerle sa odstranil, ale spolu i s jeho poriadkom. Keď jeho poriadok ostane, vtedy i Wekerle môhol ostať.

Náš dobrý kráľu, náš Pane! poriadok krajinský, sústavu bolo by treba bývalo spolu i s Wekerlom vyhodit. Tú sústavu, ktorá nič svätého nezná, ktorá parenisko politickej nemravnosti tvorí, ktorá sa v hriechu počala a hriech plodí, ktorá všetko za predmet priekupníctva činí a na predaj dáva charakter, presvedčenia a právo ľudu. Treba by bolo bývalo spolu s Wekerlom vyhodit túto sústavu, ktorú Koloman Tisza založil na veľkú škodu politickej čistoty. Jestli že tá zlostná sústava ostane, jestli predajným tovarom bude slovo i na ďalej, vtedy že Wekerle odišol, to nemá žiadneho smyslu.

Dni tedy našeho prenasledovania neprestaly. Boj musíme pokračovať i na ďalej, ktorý všetku našu silu požaduje. Našou úlohou ostane to isté i oproti novej vláde, čo bolo oproti predošlej. Zástavu *ľudovej strany* ešte vyšie podvihnúc musíme nechať veť, nech ju vidí celá krajina, všetek ľud, jako taký znak, ktorý je zálohom krásnejších jeho časov.

Liberálni páni neveľmi vďačne hladia na túto zástavu, ba trasú sa pred ňou, jako čert pred temíanovým dymom, ale čo my o to dbáme? Či oni o nás dbajú? Či oni naše žiadosti držia za hodné svojej pozornosti? Či majú srdco oproti našej biede? Nič! Naspák musíme vrátiť pôžičku tým ľud sužujúcim pánom! Ale nie, nie pôžičku musíme naspák dať, lež vlastné naše práva musíme si poistiť a naše sviatosti obrániť. Nemá nás pomstva viesť, lež živý cit

povinnosti, ktorý má celé naše srdco naplniť. Čistá pšenica musí sa oddeliť od kúkoľa, veriaci zástup kresťanov musí sa oddeliť od bandy slobodomyselných, aby proti podlým nápadom tej bandy mal dostatočnej sily obrániť si vieru, náboženstvo, vlast a korunovaného panovníka. Ponevác zlostný námer liberalismu nie len proti náboženstvu a mravom, lež i proti vlasti a trônu vraždenný jed ukrýva vo svojích zuboch. Tedy i z ohľadu obrany vlasti a trônu musia sa veriaci sjednotiť pod zástavu *ľudovej strany*.

Naše prenasledovanie ďalej trvá, ale to nemá zúfannivého vlivu na nášho ducha. Oprotivne, prenasledovanie poskytne nám sily, vytrvalosti a smelosti. Proti prvým kresťanom trval krvavý boj za čas panovania desať mocných cisárov, ale násilnosť nemôhla ich zlomiť. A či by nás môhla zlomiť? Nikdy! My sme vnuci mučedelníkov. Na surovosti katov sme navykli. Krve našej nešetíme, o život náš sa nebojíme, jestli že za pravdu, za vieru, za Ježiša Krista musíme ho nebezpečenstvu vystaviť. My sa tedy nebojíme budúcich udalostí; nebojíme Bánffyho, jako sme sa nebáli Wekerleho; nebojíme sa násilnosti, jako sme sa nebáli fortieľov. Radnej boli by sme ľúbili, keď by rozlúštenie meny miesto boja bolo prinieslo pokoj, ale keď chcú boj, ani toho sa neľakáme na smrť. Spojme sa všetci v celej tejto velikej vlasti, ktorí sme jednej mysle; spojme sa bez rozdielu reči, veku a náboženstva, a utvoríme jedon taký mocný tábor, ktorý panovaním tyranstva v jeho základoch zatrasie.

Ľud sa už prebúdzá. Zná, kto sú jeho opravdiví priatelia, ku ktorým môže mať súcit, vrúcnu náklonnosť a nezlomnú dôveru. Vie, že liberálni páni sú mu smrtnými nepriateľmi, ktorí cez tricať rokov len jeho biedu zväčšovali. A toto povedomie je smrtný ortel pre liberalismus a spolu je poistením víťazstva pre *ľudovú stranu*. Levoča nám príklad ukázala, ktorý celá krajina s plamenným oduševnením bude nasledovať.

My to myslíme, že ponevác Dezider Bánffy je vymenovaný za ministerského predsedu, lámpa liberalismu posledný kráľ zablkla.

Daj to Bože!

Priateľ ľudu.

POLITICKÉ CHYRY.

Prísaha strážcu koruny. Barón Adalbert Radvánszky, novovyvolený strážca koruny 21-ho tohoto mesiaca, v pondelok složí prísahu do rúk kráľa pred tvárou snemu.

Predseda snemovne. Následkom toho, že barón Dezider Bánffy je vymenovaný za ministerského predsedu, uprázdnila sa predsednícka stolička v snemovni; liberálna strana všemožne chce ju zaplniť Deziderom Szilágyim, ktorý jako »Bud. Cor.« sa dozvedá, je hotový prijať ten stolec, keď by ho snemovňa vyvolila.

Trojnásobná úmluva. Viedeňsky dopisovateľ anglických novín »Daily News« dozvedá sa o tom, že ponevác úmluva medzi tromi veľkými mocnosťami uzavretá v roku 1896. výnede, že okolo konca roku 1895 povedú sa pojednávania, aby sa oná smluva obnovila. Taliánsko o nejaké poľahčenie ohľadom zaviazanosti stranivá vojska na seba vzatých bude prosiť, čo druhé dve mocnosti bez pochyby i povolia. Cisár Vilém a kráľ Umberto na jar, alebo keď by vtedy nebolo možno, na jaseň sa stretnú a vtedy obidva panovníci hlavné podmienky smluvy ustanovia. Včul skoro je isto, že cár, panovník Rakúsko-Uhorska a nemecký cisár čo najbližšie sa sídu.

Nové ministerstvo. Barón Dezider Bánffy snemovný predseda, hájenec to Aleša Bokroš, ktorý, jako známo tak potupnú rollu hral, a smutno i skončil, poverený bol utvoriť vládu. Vláda sa následovne utvorila:

Ministerský predseda: barón *Dezider Bánffy*.

Minister obrany vlasti: barón *Gejza Fejérváry*.

Minister vnútorných záležitostí: *Dezider Perczel*.

Minister pravosúdia: *Alexander Erdélyi*.

Minister finansov: *Ladislav Lukács*.

Minister náboženstva a verejného vyučovania:
Julo Vlasics.

Minister kupectva: *Ernest Dániel*.

Minister orby: gróf *Andrej Festetich*.

Chorvátsky minister: *Imrich Josipovich*.

Ministra okolo osoby Jeho Veličenstva ešte sa nepodarilo najst. Dočasne minister obrany vlasti barón *Gejza Fejérváry* i túto torbu zastane. Vynímajúc troch celé ministerstvo z nových mien pozostáva. A z jakých mien! Ktoré posávať sotva sa mohli povýšiť na čaru srednosti. V celom sozname nenajdeme ani len jednej jedinej vlohy, ani jedného skvelého mena. Také ubohé ministerium sme ešte nikdy nemali. Barón Bánffy, tak sa zdá, veľmi silno je presvedčený o pravde toho porokadla, že ku vladareniu neni zapotreby mnoho múdrosti a pravdepodobne odhodlal sa to aj dokázať. Zvedaví sme, čeho bude schopné toto ubohé ministerstvo.

Kráľovský dvor doma.

V Budapešti 14-ho januára.

Včera prišol kráľov. knieža Františ Salvator do budinského zámku; nezadlho prijal ho kráľ. Tak tiež prijal návštevu Gastona, orleánskeho to kniežata, ktorý si vzal bydlu v hostinci „ku Anglickej Kráľovnej.“ Kráľ odpoľudňá o pol tretej hodine dal hnať ku tomu hostincu, aby naspák dal návštevu orleanskému kniežatu, ale nenajdúc knieža doma, ani nevystúpil z koča, lež naspák sa viezol do kr. paláca. Odpoľudňá o pol štvrtrej hodine išol s kráľov. kniežatom Františom Salvatorom do paláca kráľov. kniežata Jozefa, ktorého navštívil. Naspák sa vrátili do zámkovej záhrady, kde za istý čas sa prechádzali.

Kráľovskú kňažnú Máriu Valeriu včera navštívil kardinál Schlauch a blízko hodiny trvala návšteva.

Kráľ dnes prijal veľmi mnohých na výsluchu, medzi inými: grófa Julu Szapáryho, Tomáša Péchyho, baróna Feodora Nikolíča, grófa Pavla Széchenyiho, grófa Abraháma Gyürkyho, grófa Albina Csákyho a iných.

I tri deputácie prijal kráľ; prvú, poslanstvo VIII. medzinárodného zdravotného shromaždenia, ktoré ministerský radca a mešťanosta Karol Kammermayer viedol.

Jakožto zastupitelia uhorskej zbraňovej fabriky barón Ervin Rosner a barón Gejza Podmanický dostali výsluchu. Zbraňová fabrika, z tej príležitosti, že už stotisícnu zbraň vyhotovila, túže stotisícnu zbraň odporúčala kráľovi a kráľ hu aj prijal.

Plesový výbor, ktorý ples sa má vydržiať na dobro krajinského národného spolku, kráľ tiež prijal. Údami toho výboru boli: Tomáš Péchy opravdivý vnútorný tajný radca, Karol Bochkor professor a Andrej Barthos ministerský tajomník.

Kráľ 15-ho januára predpoľudním pôjde na Gödöllöv, odkiaľ odpoľudná o 5 hodine sa vráti naspák do hlavného mesta.

Mária Valeria kráľovská kňažná včera predpoľudním navštívila ústav anglických slečien v Leopoldovej ulici. Kňažnú viedli do oratoria, kde sa za niekoľko minút modliła. Potom išla do parádnej siene, kde sa žiačky sošly. Rózika Kubinyi, dcéra to ablegáta Kubinyiho kňažnu pozdravila; zas Ilona Szathmáry dcéra ministerského radcu podala kňažnej krásnu kytku, ktorú aj vďačne prijala a poslúchala spev žiaček. Vyslovila radosť svoju nad tým, čo skúsila v ústave.

Kráľovský dvor dnes večer bol v opere. Náležite o 7 hodine sa dostavili; kráľ, kráľov. kňažná Mária Valeria, Františ Salvátor, kr. kňažná Klotilda, kr. kňažná Mária Dorota a kr. knieža Ladislav. Kráľ so svojou dcérou a zaťom v lóži na ľavej strane; ostatní ale v lóži na pravej strane zaujali miesto. Kráľovský dvor so zaujímavosťou poslúchal operu pod menom „Kremonský hudec;“ keď sa opera skončila, dvor sa odstránil. Kráľ vyjadril spokojnosť svoju nad prednáškou.

Gróf Mikuláš Mórica Eszterházy o ľudovej strane.

13-ho januára vo Vacove otvorili katolícky kruh v prítomnosti grófa Mikuláša Mórica Eszterházyho. Parádne zasadnutie, na ktorom veľmi mnoho údov vzalo účasť, otvoril vacovský biskup Konštantin Schuster.

Hneď Jozef Csávolszky kanoník pozdravil katolícky pohyb, ktorý z malých potôčkov už jako mohútna rieka sa valí.

Potom rečnil gróf Mikuláš Móric Eszterházy a vo svojej reči poukázal na minulé dobu, ktorá sa mu zdá byť celým vekom. Ministerské nariadenie o krstoch zapríčinilo prvý hlas nedôvery, jeden dom krajinského zákonodarstva, nahliadnúc nebezpečenstvo tohoto nariadenia, vyslovilo svoju nevôľu. Boj sa vedie v obidvoch snemovniach; a tento boj už chytil sa i krajiny. Pri jednej príležitosti on sa už vyjadril, že katolíci majú tú úlohu, nie len aby premôhli tých tvorcov cirkevno-politických zákonov, ktoré do takeho smútku uvrhly krajinu, lež musia bojovať i proti tomu neznabožskému smeru, ktorý všetko toto zlô zapríčinil; proti tomu smeru ďalej sa musí pokračovať boj. Že on a jeho prívrcenci zamýšľajú prekaziť, aby oné zákony nemôhly byť prevedené; to je len tak možno, keď sjednotia všetky tie živly po krajine roztrúsené, ale ktoré spolu s nimi zmýšľajú a cítia. Jestli že sa to podarí, vtedy takú silu môžu vyvinúť, že oprotivná strana bude prinútená s nimi rátať.

Že by on ľúbil poznať vňútorný obsah tohoto ustrojenia. Programu je zapotreby. Jaký ale má byť tento program? Katolícky program (schválenie). Čože v sebe obsahuje katolícky program? Či obranu? Či nápad? Posávať katolícka strana sa bránila. Posávať len prekážku usilovala sa urobiť proti tomu liberálnemu smeru, ktorý ich chcel zachvátiť a usilovali sa bojovať proti tomu smeru, ktorý olupuje o práva. Vyznáva, že na chvíľku porážku utrpeli. Ale nebola by to porážka na chvíľku, keď by včul ustúpili od boja. Treba pokračovať boj. (Schválenie). On a jeho prívrcenci nikoho nežiadajú olúpiť o práva, lež sa usilujú katolícku cirkev naspák usadiť do majatku tých práv, ktoré predtým mala, a o ktoré hu olúpili tí, ktorých včul protivníkmi nazýva. A jestli že včul chcú, aby miesto starých strán nové nastúpily, vtedy oni protivníci nech nepožadujú od nás, aby sme im popustili. Rečník ďalej praví, že pri každom spolčení sa je zapotreby, aby si strany vzájomne popustili. To ale pri ustrojení našej strany nemôže mať miesta, lebo, praví, my nič nepožadovali, my sme sa len bránili; a keď by sme my nečo popustili, to by toľko bolo, jako že by sme našich práv zdali, k čomu on nikdy neprivolí.

Pojednáva o úlohe ľudovej strany. Keď sa myšlienka ľudovej strany zplodila, vtedy vznikla tá žiadosť, aby sa utvorila krajinskou stranou na každom poli verejného života, na celej čiare verejných záležitostí pokračujú boj proti tým, ktorí nás napadli. Táto myšlienka bola vyjadrená, keď sa ľudová stránka utvorila. My — praví rečník — sme údovia tejto strany, všetci a verní chceme jej ostať i na budúcnosť. (Schválenie). V budúcnosti toľko znamená, že vtedy, keď sa v krajine pohne sústavný život, keď sa krajina vyjaví a dôveru preukáže tým, ktorú synov krajiny vedia porozumieť. Čo je to za sväzok, ktorý členov ľudovej strany spojuje?

Či jedine náboženské presvedčenie? Z väčšej čiastky. Lež krajina a národ cítí i také urážky, ktoré v úzkom smysle slova, neni sú spojené s náboženskými otázkami, ktoré však tiež sa majú liečiť. Keď sa my tedy spojujeme a našemu náboženskému presvedčeniu dávame výraz, vtedy kresťanskú nauku nesieme do verejného života a to žiadame, aby kresťanské nauky nie len v školách, nie len v kostoloch, nie len v svedelnicách znely, lež aby prenikly celé spoločstvo celý štátny život a aby to kresťanské zmýšľa-

nie, ktoré včul následkom rôznych vlivov sa zatmelo, zas dosiahlo zákonatvornú silu. (hrmotné schválenie.)

To bude kresťanská strana, a ponevác kresťanské náboženstvo v sebe obsahuje všetky nauky od Vykupiteľa nám zanechané, myslí, že keď to vysekne, že ľudová strana chce naspák postaviť katolícké spoločstvo, nehreší proti trpezlivosti, ktorou sme povinní iným náboženstvám, ktoré tiež berú účasť na krajinských záležitostiach.

Rečník prosí prítomných, aby nešetřili práce, unovania, aby pochodili krajinu, shromažďovali prívrcencov, a na to boli, aby v každej dedine, v každej obci posávať osamotení veriaci sa sjednotili jakožto múr, ktorý obráni svoje práva.

Nech buchajú na bráne každého palácu a klopajú na okne každej chalupy a nech ohlašujú povzbudzujúci svoj hlas po celej krajine. A k novému upevneniu každého ich slová nech služi tá reťaz, ktorá všetkých katolíkov v krajine vzájomne spojuje a ktorú svari nepodvrateľná vernosť k zásadám, opravdivá láska k vlasti a čistý plameň náboženského presvedčenia. (Dlhotrvanlivé oduševnené schválenie a tlapkanie.)

Cisársky veľký poslanec v Parízi.

Mikuláš II. ruský cár ku všetkým európejským mocnostám poslal zvláštneho poslanca, ktorý by oznámil jeho nastúpenie na trón. Tak ku našemu kráľovi vyslal grófa Puškina s vlastnoručným listom, ktorého Jeho Veličenstvo v minulé dni slávnostne prijal.

Ku francúzskej republike bol poslaný od ruského cára jakožto veľký vyslanec generál Čertkov. Ešte nikdy žiadneho vyslanca s takou slávnostnou, s takým oduševnením neprijali jako v Parízi generála Čertkova; hneď na železničnej stanici očakávali ho tí najvyšší hodnostári, vyrukovalo vojsko, jako keď by mal prísť nejaký panovník; vyrukovani francúzski kurasíri ho po vojenski pozdravili, a vôbec už na stanici francúzi sa tak oduševnili, že manželka oného veľikého poslanca, ktorá už predtým bola prišla do Parízu a včul svojho muža na stanici očakávala, tou veľikou slávnosťou dojatá, slzy ronila. Odtiaľ sprovádzali poslanca do palácu Bristol menovaného, kde mu francúzska vláda bydlu pripravila. Na druhý deň prišol pre neho gróf Bourqueney, aby ho na skvostnom voze priviedol ku predsedovi francúzskej republiky; na ceste sprovádzali ho zas kurasíri, všade slávnostne a s radosťou po uliciach ho výtali a slávu mu vykrikovali. Keď prišol do palácu *Elysée* prijala ho vojenská muzika. Tu oddal predsedovi vlastnoručný list cára Mikuláša II. a takto prehovoril:

Môj najjasnejší pán, Jeho Veličenstvo cisár Mikuláš II. ruský cár ráčil mne sveriť tento list, aby som ho vám priniesol.

Cisár mi spolu rozkázal, aby som vám opakoval, na koľko je on dojatý tým jedno-

hlasným výrazom súcitu, ktorý francúzsky národ preukázal pamiatke jeho najjasnejšieho otca, nakoľko je preniknutý tou sútrpnosťou, ktorá z Francúzska prišla ulaviť jeho žiaľ.

Môj panovník tiež odporúčal mi, aby som Vám, Pán predsedu vyjadril jeho vďaky najvrúcnejšie, za ten súcit, ktorý ste Vy osobne cítil nad tým nešťastím, čo potkalo cisára a i celé Rusko.

Predsedu odpovedal generálovi.

Pán veľiký poslanec!

Za šťastlivého sa pokladám, že z vašich rúk môžem prijať list, ktorý váš panovník vám sveril, aby ste mi oddal.

Prosím Vašu Osvietenosť, zažakujte Jeho Veličenstvu pánu cisárovi, že vás označil, aby ste vláde francúzskej republiky bol tlumačom tých myšlienok, ktoré ste práve včul vyjadril.

Keď sa verejnoprávne vrchnosti a celý francúzsky národ pripojil smútku cisárskej rodiny a vôbec Ruska, nie s menej úprimnou vernosťou vstupujú vrúcne vzdychy a želania za Jeho Veličenstvo cisára Mikuláša druhého.

Po týchto rečách predsedu predstavil generálovi svojich ľudí a ešte za jeden čas uprimne sa rozprávali. Potom s tou istou paradou vyslanca na jeho bydlu doprovalidi.

Hrmavica v zime.

Počul si to dakedy dobrý ľudu slovenský, že by v zime hrmavica bola? Pritrafí sa veru i to dakedy. Dňa 2. januára 1895. hrmelo, blískalo sa, dudnelo v Levoči. Hromy bily, — zem sa triasia; — skaly sa pukaly, — mrtví dobre že z hrobov nevstávali. Hromy bily do katolíkov — statočných voličov; zem sa triasla od mnohého behania a cváľania židov a úradníkov; skaly sa pukaly od hnevu neznabohov, — mrtví, dobre že z horúceho pekla nevyleteli, aby katolíkov pri voľbe potlačili. Ale búrka v Levoči katolíkom slavné priniesla víťazstvo. Väčšina 276 hlasov ako hrom ohlušila sberbu židov. Zamyslení chodia Príhradného ľudia po uliciach Levoče, ako čo by gebuľou otrávení boli. Páni židkovia a nesvedomiti kresťani sa tu veru prerátali. Ľud sa prebudil zo sna netečnosti a nevšímavosti, už vidí, že židom a podlým katolíkom veriť neslobodno; ľud už nahliada, že žid len kšefty viesť, chudobu zdierať dobre rozumie. Pálenkou ľudí troviť — svoje truhly mozolami sedliackymi obohacovať, to je remeslo žida.

Víťazstvo ale v Levoči, ktoré vydobil p. Zelenyák nad nepriateľom svojim je zrejším

dôkazom toho, že ľud náš — bárs je i chudobný — nezapre svoje presvedčenie, keď sa jedná o jeho vieru. O dobrý ľudu slovenský, ty tvojim v Levoči hlasovaním uvil si si veniec k nášmu a všetkých dobrých ľudí potešeniu, ktorý veniec ti nikto z hlavy ztrhnúť nemôže.

Trenčania, Luptáci, Turčania, Tekovci a všetci horňo-uhorskí Slováci vezmite si príklad od nášho dobrého ľudu spišského a naučte sa od neho smele bojovať za svoju vieru a odrážať od seba útoky nepriateľov. Ty ale dobrý ľudu spišský buď od nás pozdravený a tisíckrát uctený — ako to zasluhuješ; my skladáme klobúk pred tvojou statočnosťou, údatnosťou a svedomitosťou; pred tebou sa ukloňujú húfy katolíkov a sväte sľubujú, že pri budúcich voľbách príklad tvôj šlechtný nasledovať budú. Nech bude zlorečený každý, ktorý by hlasoval nekedy na nepriateľa Cirkve našej katolíckej.

Slyšte len krajania, čo sa robilo v Levoči pri voľbe p. Zelenyáka.

Ešte pred voľbou zavítali do Levoče komedianti, ktorí ako šialení sem a tam behali. Najlepšie sa z nich produkoval pán direktor na gymnasiu levočskom. Tento pán, čo dobrý korteš stránky liberálnej, chcjúc si zásluh nadobudnúť k opovrhnutiu a zneváženiu, chodil, blúdil po Levoči, ani Marek po pekle, aby verných, p. Zelenyákovi oddaných voličov na stránku získal Príhradného. Ponevadž p. direktor je veľmi krátkozraký, kúpil si okuliare, aby motajúc sa po uliciach mesta nezavadiť do katolíka a nebúšil čelom o uhol domu levočského pekára. Pekár vidiac p. direktora pred sebou, zadivil sa nad jeho poniženosťou, a myslel si, že lačný p. direktor chce perece u neho kupovať. Ale p. direktor neboľ dychtivý na žemle pekára levočského; jemu voňalo votum ktoré chcel dať pekár Zelenyákovi. Zaňuchal p. Halász pečivo — votum — u pekára a ulovil si ho čo rybár s tým pohrozením, že alumnisti — žiaci spoločný kost majúci — „firtule“ chleba nebudú brať od neho, jestli nebude hľasovať za Príhradného. Ale p. direktor nech si nemyslí, že je každý taký nestály a vrtkavý ako je on. Menoval sa on najprv Mihalekom a teraz je Halászom.

Celkom tak môhol by zostať Jano Hlúpy najprv po nemecký Dummerom a potom po uhorský Bolondom. Sú niektoré zvieratká, ktoré sú tiež takejto priemene vystavené k. p. huseňica, motýl, chrúst atď.

Halász, po nemecký Fischer, po slovenský Rybár nekedy mnoho škody zapríčiní, zvláštne keď dynamitom ryby hľuší. Ja nižepodpísaný sa tiež Rybárom volám — lež nie som anarchistom. Nepustil som bombu dynamitu do gymnasia — nerozprášil som žiakov z neho.

Pán Halász by nám vedel povedať, kto je príčinou toho, že počet žiakov v gymnasiu levočskom zo 400 klesnú na 200!

I pán professor na levočskom gymnasiu — drobný chlapík — vyznačil sa pri voľbe p. Zelenyáka. Ponevác znamenite kortešoval na Prihradného, obdržal mocný flajster na líčko svoje, ktorý sa mu tak prilepil, že bude pamätať, kedy bola hrmavica v zime. Veru druhý raz sotvy bude kortešovoť a katolíckych voličov na stránku Prihradného verbovať. Len sa nedajte bratia spišiaci zvädzať od takých lahtikárov. Pomáhajte zakrpateným na duši vždy takým liekom, jakým ste toho pána profesora poctili. Flajstre sú nekedy veľmi užitočné, vyťahnu ony častokrát všetku pľčivosť a zlosť z človeka.

Trenčania, Luptáci, Turčania, Tekovci slyšte len, čo povedali srdnatí Spišiaci, keď ich grófski horári — hájníci — navádzali, aby na stránku Prihradného hlasovali. Jestli odstúpíte od zástavy Zelenyákovej — pravili panskí hájníci a prestúpíte ku zástave Prihradného, nebudeme vás pre excessy v hore, oznamovať a pokutovať. A jakú dali múdri Spišiaci horárom odpoveď? Túto: I tak ste nás vždy pokutovali — koľko excessov sme už panstvu poplatili. My radnej excessy zaplatíme, ale p. Zelenyákovi sa nikdy nezpreneveríme. Idte vy horári, hájníci — vy ľahké graty — strieľať radnej na zajácov a nestrieľajte vaším sprostým kortešovaním na naše občanské právo a svedomie.

Éljen Zelenyák!

I gróf Čáky chcel na silu víťazstvo kúpiť Prihradnému. Pán gróf zabudnú na to, že ten ktorého navádzal na stránku Prihradného je statočný rychtár. Rychtár ten sa po rychtársky zadržal, zpýtal sa grófa: nuž a oni pán gróf sú nie katolíci? Ba áno; som katolíkom a spolu i patrónom mnohých fár a kostolov. Jestli budete na Prihradného hlasovať dám vášmu synovi — kaplánovi veľmi dobrú faru. Ja — veťil rychtár — neodstúpim od p. Zelenyáka, čo bych hneď videl v synovi svojom žobráka; a jestli môj syn nedostane od Ních faru, dostane ju istotne, jak bude žiť od Osviečeného p. Biskupa. Éljen Zelenyák! Môžete si myslieť, ako to grófa škrelo, keď od sedliaka takú počul pravdu.

Grófski úradníci tiež mimoriadne kortešovali. Sľubovali voličom, že im dajú robotu, že im poskytnú dobré zárobky. Statoční ale voličia smelo sa na nohy postavili oproti temuto hnusnému, bezočivému nátlaku praviac: My nepotrebujeme vašich zárobkov; — vy bruchopasci môžete radi byť, keď vám sedliaci do roboty prídu. Bez nás sedliakov by i páni grófi

na mizinu vyšli. Gróf neore, neseje, nekope, nemláti, to všetko my porobíme sedliaci. A keď by sedliak nechcel grófovi robiť, vtedy vy páni úradníci museli by ste vziať sekeru, motyku, pluh, cepy do ruky a na miesto rukavičiek by hrubé a tvrdé mozole rúčky vaše panské okrašľovali. Rozumiete? Éljen Zelenyák!

Pán inšpektor kr. tiež hral komedianta. Preskakoval prahy bytov učiteľských, ačkoľvek po tamtie roky bol farbák neslýchaný. Predtým sa nemohol ani z domu vybrať a teraz pobehal školy, ktoré ešte nebol videl. Môžete byť hrdí páni učiteľia spišskí, že sa vám cheť tak uctive klaňal. Veľmi dobre ste sa držali, keď ste p. inšpektorovi privolali; Éljen Zelenyák!

I pán Prihradný umotal jakúsi reč, ktorou si chcel získať voličov. Začal rečníť týmito slovami: Myslím, že ma tu v tejto dedine všetci poznáte. Ako by nie! znela tupá odpoveď. — Poznám vás dobre od tých čias, ako som vám za try slová namachľované 30 zl. zaplatiť musel. Bodaj bych bol poznal radnej Zelenyáka!

Bratia naši Spišiaci sa tedy dobre trimali (držali;) pálenkou, ktorú im natískali opovrhli praviac: Čo aj život utratíme, na stránku Prihradného predsa sa zvieš nedáme; na takieho ablegáta, ktorý našu vieru haní, tupí, znevažuje, nikdy hlasovať nebudeme. Dost je už Judášov na svete, aspoň my sedliaci Judášmi nebudme, nekrižujme Krista Ježiša po znovu, neobnovujme jeho sväté rany nesvedomitým hlasovaním. Nebojme sa sňahu; neľakajme sa chujavice; poďme do Levoče, zaspievajme si: „Nechceme my Prihradného, bo je z rodu bohatého, ale chceme Zelenyáka, bo je z rodu zo sedliaka.“

Trenčania, Luptáci, Turčania, Tekovci a všetci hornouhorskí viere svojej katolíckej odani slováci! vezmite si príklad od spišských katolíkov, ako sa máte držať pri budúcich voľbách ablegátov. Trenčania máte 5 ablegátov, ktorí vašej dôvery nezaslúžili — týchto volič nesmiete, čo by ste i v Bolešove bývali. Zvláštne vy L'uptáci, dajte si pozor na kmotrov ablegátov. P. Kajúch znevážil vieru vašu i svoju; hlasoval za civilný sobáš, či je hoden byť ablegátom? Ženy kaľamenské, vy ste Kajúchovi už odkázaly, čo ste vedely! Pamiatku Kajúcha nech odvlécú pltníci dolu vodou a nech ju ponoria až na samé dno Dunaja. Ružomberok a okolie: Lykávka, Liskova, Osada, Lužna, Revúca, Gombáš, Stankovany, Sliach, Teplá, Lúčky, slovom: všetci L'uptáci hore sa, prebudte sa zo sna! Nehlasujte pri budúcej voľbe na Kajúcha, čo by vám zlaté vrchy sľuboval, nedajte mu votum, čo by vám idúcim na voľbu za každý krok dukát zaplatil. Viera vašá —

L'uptáci viac stojí, ako spis Mudrončeka, viac ako Kajúch ablegát a Matúška jeho dobrý kamarát, ba viac ako celý svet. — Nech žijú Spišiaci, nech žije ľudová stránka a jej prvý ablegát, hrdina, kňaz Zelenyák!! *Rybár.*

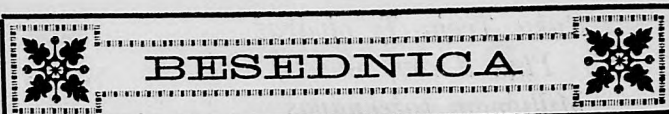
Francúzsko.

París 14. januára 1895.

Francúzska vláda buchla; ministerský predseda pán Dupuy neobdržal väčšinu v snemovni, pokladal to za nedôveru zo stránky ablegátov, preto i on i celé ministerstvo zažakovalo; takýto príbeh v Paríži a vôbec vo Francúzsku není tak nápadný, ako u nás, pretože u nás trochu stálejšie sú pomery. Vo Francúzsku všetko sa kláti, a sotva by bol kto v stave predpovedať udalosti budúceho; čo sa dnes pevným a stálym ešte zdá, to zaitra už môže padnúť, lebo tam, čo je ku sprave jednej krajiny najvyšš zápotreby, docela chybujee, totiž auktorita čili vážnosť zákonnej moci; ačkofvek včulajší predseda francúzskej republiky, keď ho za predsedu vyvolili, verejne vyslovil, že za tú najvážnejšiu úlohu svojej hodnosti pokladá to, aby vo francúzskej republike auktoritu naspák postavil, lebo že bez auktority není moci, a že bez moci žiadon štát obstať nemôže. A potialto Kazimir Perier má i celkom pravdu; len že v tom chybí, na čom túto auktoritu sa usiluje založiť, totiž na pustých zákonoch od ľudí urobených; kdežto ten základ, od ktorého všetky zákony majú vážnosť, zaznáva, totiž Boha. Bez Boha není žiadnej moci, není zákona; bez Boha každý zákon je len čiročistý nesmysel, nerozum. Predchodca Kazimira Periera, predseda Carnot nikdy vo svojich rečách verejne držaných ani Boha, ani prozretelnosti Božej nespomenul iba keď ho Santo Caserio popychal, a už bol bez seba vtedy jedon kráľ vzdychnúc jakousi náhodou vyslovil meno Božie. Z pádu Carnótovho môhol by sa poučiť i včulajší predseda Kazimir Perier, len že bohužiaľ i on v tom zlom verne nasleduje svojho predchodcu; posávaď vo svojich rečách a odpovedách starostlivo vyhnuť, aby z jeho úst meno Božie mu nijako nevyšlo. Lepšie zmysľajúci francúzi s bolesťou to musia skúsiť, že sa v tomto ohľade sklamali. Keď na nový rok diplomatický sbor podľa obyčaje dostavil sa ku štátnej hlave, aby novoročné želánia svoje predniesol a dekan diplomatov medzi iným vinšoval, aby prozretelnosť Božia i naďalej viedla francúzsku krajinu cestou pokroku a osvety ku blahobytu. Predseda na to odpovedal, bez toho že by len slovičkom bol pripomenul Boha; čo sa lepšie zmysľajúcich nemilo potkklo.

Vôbec Francúzsko obrovskými kroký kráča ku hroznej katastrofe; tam celé obecnstvo musí byť vonkoncom zkazené čo vysvitá najlepšie z toho, že jaknáhle nekto spácha jakýkolvek ohavný zločin, a vrchnosť ho za to potresta, ešte nevystál ani pokutu, už obecnstvo ponáhľa sa ho odmeniť; na potupu vláde, vrchnostám a súdom obyčajne vyvolia ho buďto za vysalanca na krajinský snem, buďto za senátora. Keď takto pôjdú ďalej veci; nie len štát je v nebezpečení, lež i celá spoločnosť ľudská!

Práve keď sme tento článok dokonali, prišol z Parížu telegram, že predseda *Kazimir Perier* zažakoval.

Prímluva.

Keď pohliadnem na tento svet
Veliký a rozsiahly,
Vidím, že človek je len smet,
Nič, len prášok v ňom malý.
Oproti Tebe však čože
Je aj tento svet celý:
Ty Najvyšší, Večný Bože!
Ktože by bol tak smelý
Tvoju podstatu chceť zkúmať,
Ktorý s' svetov stá a stá
Stvoril a môžeš jich zbúrat
V okamihu dočista?
Tebe sa veky klaňajú,
Ty si Alpha-Omega;
Stvorenia všetký padajú
Chvejúce sa pred Teba:
Ale popatrit' už není
Dano jim na Tvoju tvár,
Zrak človeka oslepený
Umiera od toľkých žiar.
V biere strašné mráky blesky
Praskavé keď šlahajú
A dunivé hromu tresky
Stĺpy sveta ztriasajú:
Predesený hrôzou klesám
Od veľkej moci Tvojej
A zraky dvíham k nebesám
V citu ničoty mojej.
Ale na to keď usmeje
Sa zas nebe jasniace
A dobrota Tvoja leje
Prúdy mieru blažiace:
Vtedy v srdci rozplesanom
Vďaky kadidlo pálim,
V diele Tvojom požehnanom
Teba, Všemocný, chválím.
Nad zenithom Ty vrcholíš,
Pod nádirom panuješ;
Žiarou plápolá, jak stojíš,
Priestor, slnko ztemnuješ
Jedným oka Tvojho myhom,
A keď pohneš obočím:
Trase sa v srdci zpozdilom
Zlostmik strachom otročím.

Ruku Tvoju Ty otváraš
 Plní darov, milostí,
 Millionom požehnávaš,
 Čo len treba k živnosti:
 Kto by v stave bol odplatiť
 Dobrodennia toliké
 A v celom množstve odvážiť
 Skutky Tvoje veľiké?
 A tí, — ktorých tak obsýpáš
 Dobrom nezaslúženým,
 Z milosti k životu dvíhaš
 A po smrti sľúbeným
 Nebom ešte obdarovať
 Chceš, ktoré s' jím vystavil,
 Kde by mohli sa radovať
 Z večnej lásky pripravil,
 Ako sa Ti odsluhujú?
 Ó bár málo žiadaš len,
 Ani to nedokazujú,
 Žeby blahonosný ten
 Zákon Tvoj verne plnili,
 Ktorý dobro len jejích
 Napomaha z plnej sily
 V záležitostiach všetkých;
 Lež do tváre Ti zlorečia,
 Obrážajú hriechami
 Velebnosť Tvoju, bár vedia,
 Že budú raz trestaní
 V pekle mučenia večného
 Až do zubov škripania
 Od diabla nešlechetného
 Bez všetkého ustania.
 A Ty, Dobrotivý, čakáš,
 Trpiš nevďačnikov tých,
 V náhlivom páde nezrážáš
 Hromom hnevu zblúdených,
 Ale často jím shovievaš,
 Čakáš na polepšenie,
 Slnko, rosu jím soslialaš
 Na celé vyživenie.
 Kto dobrotu Tvoju môže,
 Ó kto, ako pochopiť?
 Tebe, Svetovládny Bože
 Nádobno sa len koríť.
 Lebo bár aj sveta zlosti
 Veľiké sú nesmierne,
 Objem Tvojej láskavosti
 Väčší je nekonečne:
 A tu padám zanorený

V prach a popol pred Teba,
 Dúfajúc, že obdarený
 Budem nekdy od Teba
 Aspoň jednou kropajú len
 Milosti Tvej veľikej,
 Keď odplácania svitne deň
 Lásky, čnosti všelikej.
 Dotiaľ povolanie konám
 Múdrostou Tvou určené:
 Ostatné aj tak všetko mám
 Od Teba udelené.
 Bože! Tys' vyznačil v pravde
 Medze osudu môjho:
 Smele kráčam, aj tak všade
 Som v tóni štítu Tvojho.
 V Tebe žijem, bo kamkoľvek
 Zraky svoje obrátim,
 Tam si: ó daj, nech — môj vek
 Zhasne — k Tebe sa vrátim! **K.**

V Bánskej Bystrici január 1895.

Sediac pri obloku mojej izbyčky, dumám do tichej jarnej noci. Dumám o krajoch v ktorých neznajú snehu a mrázu, v ktorých neznajú jara; — vzkriesenia prirodneho. O koľko krás sú tieto kraje povzbavené, o koľko srdce dojímajúcich, ducha povznášajúcich citov obyvateľa zkrátení! Keď myslím že tieto stromy, ktoré skláňajú haluzie svoje pod farchou diamantových perličiek snehových, ráz — o nedlho tak tiež obsypané budú voňavým kvetom, a tiež budú skláňať sa pod farchou štiavnateho plodu. Keď pomyslím že ten Hrón pod mojím oblokom pokrytý tenkou ľadovou škarou nepohnuto stojí, o nedlho veselý žblnkot jeho vln prerývaný bude jasotom a smiechom kúpajúcich sa detí. Keď podumám že v miestach kde teraz hrubé ľady a udupané, ušliapané vrstvy snehu ležia, ráz — o nedlho skláňať sa budú pod dýchnutím májového vetrička; milliony voňavých kvetov — oh, jak krásna je zima? — oh, jak krásne bude jaro! — Keď mocou snečných papršiekov vyčaruje nám nové krásy; zeleň, spev vtácat, kvety voňu — nový život.

A predsa sú miesta ktoré tejto zmene vzdorovať budú, predsa sú vrchy, ktoré darmo slnko ohrieva, na ktorých po veku uľahnuté šichty snehu neroztajú pod horúcima papršíkami slnka, pre tých darmo hreje, darmo svieti. Tie zakrnelé, nepodarené stromky ktoré tu i tam roztrúsené, obstupujú týchto veľikánov, dokazujú voľakú neplodnosť pôdy; dokazujú že tieto miesta nie sú súce pokračovať prebudenú prírodu, a prečo to?

Myslím že tieto vrchy prebudiť treba by bolo voľaký vnútorný život, pohyb, teplotu, iskru.

Či aj vo spoločnosti ľudskej sú týmto podobné vrchy?

Ba, boly! Rovno s týmato vrchami ležal aj náš ubohý stav robotnícky, po stolaťia utiskaný, opovrhovaný, ztročilý, a predsa slnko tak zvanej svetovej osvety osvietilo i na nás — no marno! Tie zakrnelé

stromky, spolky, ktoré tu i tam povstávaly, tie len tiež dokazovali neplodnosť pôdy, a márne bolo namáhanie jednotlivých priateľov robotníctva. Tu len z nášho streda musela vynásť životná sila, musela skrsnúť iskra ktorá by začala v nás povedomie, ktoré tie chladné, mrazivé škary opovrhnutia po veky nás dusiace zostavila, ale tá iskra musela naša vlastná byť a — bola.

Adolf Kolping šustrovský tovaryš, neskôr dôstojný kňaz — zdvihol zástavu so sv. Josefom, a hľa! — rýchlosťou letu vtáčacieho rástly spolky, a dneska sotvá jesto mesto kde kat. robotníctvo žije, aby tam nebol kat. spolok.

Áno, Kolping musel byť robotníkom aby mohol vedieť čo nám treba, aby mohol najísť tú najcitlivejšiu strunu v srdci našom, on musel aj kňazom byť, aby mohol byť — otcom.

A táto blahonosná myšlienka a dielo Kolpingovo všade nachádza horlivých nasledníkov a starostlivých otcov, a tak aj v Bánskej Bystrici kvitne spolok náš, ozaj po otcovský opatrovaný od vlb. pp. P. Feldmajera a Dlhoša.

Slávnosť za slávnosťou nasleduje a privoláva vždy nových priateľov a nových údov. Aj v tomto mladom roku, ktorý ešte len pár dní trvá, slávili sme vysokú návštevu Jeho Milosti p. Biskupa nášého, s veľkým súčastenstvom podporujúcich údov aj iných hostov. A s radosťou si hovoríme že všetci sa u nás dobre cítili a spokojní odchádzali. Pod vedením veleb. pána Dlhoša nášho druhého predsedu aj učiteľa spevu spievali sme vo štvorhlási niekoľko piesní, ktoré sa veľmi našim hosťom ľúbili, tak aj nie menej podarené boli živé obrazy; »Kolpingov hrob« a »sv. Josef ochránca remesel.« Jeho Milosť pán Biskup nás vo veľmi uspokojúcej reči pochválil, a my sme na jeho pochvalu tak hrdí, že sa osmelujeme aj druhému svetu o nej písať.

Tak rok od roka s novými nádejami hľadíme do budúcnosti, lebo vieme všetci že len pod zástavou, ktorú krásli obraz Matky Božej a sv. Josefa, možno nám v občanskom živote pevnejšou nohou sa postaviť, a úctu sveta si vydobíť, na vzdor oným kruhom, ktoré dynamitom a dykou hľadajú svet prinútiť že by o nich hovoril a písal.

Úfam že tento časopis »Krešťan« není cudzým v hornouhorských kat. tov. spolkoch, preto prajem mojím spolkovým bratrom všetko dobré k novému roku, a vyzívam ich aby z času na čas dávali zprávy o sebe (čo úfam pán Redaktor dovolí*) aby sme jedon druhému davajúc príklad verní nasledovníci zostali Kolpingovej myšlienky ktorá je: zostať zdravou a umnou triedou spoločnosťou ľudskou. A to umom, nie pástou!

Heurik Zászmeta

úd B.-bystrického kat. tov. spolku.

— **Kráľovská podpora.** Jeho Veličenstvo dal 400 zl. obci Veterná-Poruba (liptov. st.) na podporu tých, ktorí 20. sept. m. r. vyhoreli.

— **Nehoda jednej kňažny burbonovej.** Podľa telegramu zo Záhrebu burbonovú Infantku Beatricu, sestru kráľovskej kňažny Blanky manželky to kráľov-

ského knížaťa Leopolda Salvátora onehdy ťažká nehoda potkala. Keď šla so sestrou na omšu so strechy kostola pohlol sa sňah a práve jej na hlavu padol. Infantka omdlela, tak hu nesli do arcibiskupského palácu, kde len ťažko hu môhli k životu vzkriesiť. Včul už sa lepšie cíti, lekári uisťujú, že neutrpela ani zvonku ani vnútri žiadnej urážky. Blanke kráľovskej kňažnej sa nič nestalo.

— **Michal Földváry,** podžupan peštianskej stolice, rytier rádu železnej koruny III. triedy zomrel dňa 12. t. m. v 71. roku veku svojho. Od roku 1878 bol podžupanom stolice.

— **Milosť Ducha Svätého.** V Piešťanoch (nitrianska st.) na sviatok sv. Štefana bol slávne pokrstený a do lóna jedine spasiteľnej cirkvi kresťansko-katolíckej prijatí 18-ročný izraelit Maximilián Burg, z Beluše pochádzajúci a navčulajšok v Piešťanoch bidliaci kováčsky tovaryš. Ktorého žiaden podlý úmysel k tomuto vážnému pokroku neprinútil, lež len milosť Ducha Svätého; ponevác od malička nepremožitelnú túžbu cítil za vieru Kristovou. Pokrstený bol od Josefa Praznovszky, za krstného otca mal svojého majstra Františa Manasz.

— **Z Veľkého Borového** nám píšu, že tam do domu zo sveta prišli občania sklári tak hlboko dojatí boli kázňou svojho milovaného pána administrátora Štefana *Hattyár*, v štvrtú ned. adventnú proti opilstvu povedanou, že počas vianočných sviatkov vyše 100 pristúpilo ku oltáru Pána, by pred utešenou sochou Najsvätejšého Srdca Krista Pána Bohumilý slúb učinili, dľa ktorého nektorí na viac rokov, nektorí do smrti pálených nápojov sa docela zdržovať, iných ale v miernosti užívať sa zaviazali. I to nám oznamujú, že spomenutý p. Administrátor od 5-ho apríla 1894. už 363 údov zapísal do spolku striezlivosti. »Nech žijú striezliví sklári!«

— **Zpreneveriteľ portugalského štátu.** Telegraf z Lissabonu oznamuje, že gróf M. jedon z najprednejších bankárov zpreneveriac osem a tri štvrté millionov utiekol. Najväčšia čiast tohoto pokladu patrila portugalskému štátu. Zpreneveriteľ, prv než uprcho, svoje statky a iné nepohyblivé veci popredal a potom, prv nežli by ho polícia bola mohla zdrapíť, zmizol. Tento pád vzbudil velikánske podivenie a možno že v kúpeckom svete rozhodou zapríčiní.

— **Prvý úkon nového kata.** 12-ho januára t. r. zložil Machal Bali, nedávno vymenovaný to štátny kat prvú svoju skúšku, pri ktorej s úplnou znalosťou pokračoval. Z Belovára totiž sa oznamuje, že Michal Bali vtedy vykonal smrteľný ortel súdnej stolice na jednom sedliakovi menom Noviničovi, ktorý svoju ženu zavraždil.

— **Smrť piatich mladých dievčat.** Z Rotterdamu telegrafujú chýr nasledovného hrozného pádu: Na lade pri klzačke v Haringene stalo sa hrozné nešťastie, lad z razu sa prelomil a päť mladých dievčat padlo do vln a tam zahynulo. Mrtvoly ich posávať ešte nikde nemôhli najst.

— **Zlomyselný nápad na jedného zemského pána.** Veľmi rozdráždil celé okolie Rimaszécsu jedon vraždenný nápad, ktorý dva sluhovia spáchali proti jednému zemskému pánovi. Príbeh tento — jako sa odtiaľ píše — je nasledovný: Josef Hanvay, bohatý to statkár v Číži pri Rimaszécsu slyšiac veľký krik vo svojej maštali, vošol, aby sa dozvedel príčinu toho, vidí tedy, že jedon jeho sluha menom Josef Hlaváč ukrutne bije kone. Napomenul ho, aby netrúpil tie zvieratá, Hlaváč ešte viacej klajúc hrozne tľkol ubohé

* Veľmi vďačne, to nás bude tešiť.

kone, na čo Hanvay pristúpil k nemu a vylepil mu za ucho. Sluha včul zakľajúc naňho skočil, druhý sluha Michal Štiešvák ale bežal pre železné vidly. A obidva sa rútili na svojho pána, aby ho prepichli. Na šťastie podarilo sa mu utiecť do domu. Tí vztekli ľudia bežali za ním a pobili mu okná. Kuchárke sa hrozilo, že hu zabijú, jestli nevydá pána, alebo ich nepustí k nemu. Na veľký krik vyšli dva iní sluhovia, ktorí im povedali, že Hanvay utiekol do inej maštale. Pokým ta išli, za ten čas Hanvay s nabitou flintou vyšol na dvor. Keď ho zbadali jako krvožižniví psi naňho sa rútili, aby ho preklali. Hanvay v tom najvyššom nebezpečenstve cielil a strelil. Keď zbraň vystrelila nikoho netrafila. Ale to bolo dostatočne ich nastrašiť, lebo hneď sa dali na útek. Žandári ich neskoršie pochytali a oddali súdu v Rimaszéči.

— **Prehltnutý brilantový prsteň.** Zajímavé pojednávajúce sa bude konať po tieto dni pred videňským trestným súdom proti slúžke Marii Belušovej, ktorá prehltila brilantový prsteň, ktorý ukradla. Drahocenný prsteň, ktorý u zemského súdu, kde bola slúžka uväznená, prišiel na svetlo, bude predložený pri pojednávaní ako corpus delicti.

— **Pes, ako žandár.** Z Lugoša píšú o krvavej vražde, ktorá sa dňa 13. t. m. večer udala v krassószörényeskej obci Pligor a pri ktorej jeden pes pomohol vraha chytiť. Pligorský obyvateľ Lázár Burdia i s dvoma svojimi kamarátmi za mraku šiel k domu Alexa Floku, kde dvaja poslední cez oblok dávali znamenie Flokovi aby vyšiel von. Floková manželka spozorovala znamenie dávajúcich a upozornila na to svojho muža, načo tento vyšiel hneď von pozreť kto ho hľadá. Sotva však prekročil prah dvier, keď ho Burdia, ktorý stál utiahnutý pri stene, jedným drúkom uderil po hlave, tak že ho hneď krv zaliala a následkom dvoch novších uderov klesol mŕtvý na zem. Na krik a hurt vybehla i manželka Floková a volala o pomoc, ale vrah, pokým sa susedia sbehli, ušiel a cez polo zamrznutý potok tečúci popred dom chcel sa zachrániť. Toto by sa mu za tmy bolo i podarilo, ale na druhom brehu potoka zastavil cestu vrahovi jeden veľký pastiersky pes a hodiac sa naňho svalil vraha na zem a dotiaľ zápasil s ním, pokým ho stopujúci sediaci nechytli. Vyšetovanie už zaviedli. Floka vzdor tomu že všetky znaky na neho poukazujú, tají skutok.

— **Ztrata Japonska.** Dľa zpráv Nord China Heraldu Japonsko vo vojne s Čínou utrpelo o mnoho väčšie ztráty ako to doposávd časopisy písaly. Teraz po korejskej vojne navrátilo sa do Japonska 20,000 japonských vojakov, ktorí sú úplne neschopní boja. Mimo týchto 20,000 chlapov veľmi mnohí ležia nemocní v hemulských, seulských a pingianských nemocniciach.

— **Obeť opilstva.** Neďaleko Novej Bani (tekov. st.) po tieto dni v potoku našli mŕtvolu istého Jozefa Steffela, ktorý predtým bol sluhom v štiavnickej akadémii, ale ponevác oddal sa pijatike prepustili ho zo služby. Odtedy sa po okolí potuloval, až konečne zahynul. Zanechal po sebe jednu malú sirotu.

— **Náukobeh na štepenie viniča** bude sa vydržiavať 28. a 29. januára v Nitre na stoličnom dome. Na náukobehu môže sa zdarma súčastniť každý, kto sa o vec zaujíma, len nech si sebou prinese nôž na štepenie a osličku. Prednášky trvať budú vždy od 9. hod. do 5. hod. popoludni.

— **Tanečná zábava -- na emiteri.** Hódmezővásárhelyský strážca cintorína usporiadal po tieto dni v svojom byte, ktorý pozostáva zo strážnice na emiteri, tanečnú zábavu, na ktorú pozval asi 60 osôb obojého

pohlavia. Keď boli hostia v najlepšom tanci asi okolo 2. hod. prišli odrazu do strážnice dvaja nepovolani hostia v osobách dvoch žandárov, ktorí dobre naladeného strážcu cintorína pojali sebou a zaviedli pred kapitaňstvo. Zábavný strážca bol odsúdený na jeden deň žaláru pre zneuctenie cintorína tanečnou zábavou.

— **Obeť mastičkárstva.** Manželka Mateja Bodora obyvateľa jász-minály-teleckého po pôrode nemohla za dlhší čas k sebe prísť a miesto že by jej boli povolali lekára, povolali k nej istého Szütsa, tamjšieho gazdu, ktorý nariadil, aby chudere šestinedielke na brucho prikladali horúcu tehlu. Toto liečenie trvalo za 4 hodiny, ale dlhšie nebolo ani potrebné, lebo po 4 hodinách skonala. Udalosť doniesla sa do uší žandárov, ktorí Szütsa odvedli k súdu.

— **Zatratý nepriateľ cisára Vilhelma II.** Z Berlína sa píše: Cisár nemecký nemá najostrejšieho odporcu vo vodcoch sociálnych demokratov. Jeho najzafatejším nepriateľom je stukatérsky mladík Fridrich Borstell, ktorý po tieto dni bol už po desiaty raz berlínskym trestným súdom do žalára odsúdený pre obrazenie cisára Vilhelma II. Borstell za urážlivé výroky proti cisárovi sedel poprvé 3 mesiace, potom 4, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 18 mesiacov v žalári, tak že za svoje nelojálne »vyjadrenie« sedel už skoro 7 rokov za mrežami. Predošlý týždeň po vybudnutí posledného trestu bol policajne z Berlína vypovedaný, to však ho natoľko rozhnevalo, že sa dopustil urážky cisára po desiaty raz. Borstell napísal policii dlhší dopis, v ktorom najhrubším spôsobom urazil cisára a zároveň kameňom rozbil výkladnú skriňu jedného kvetinára, v ktorej sa nachádzala soška cisára Vilhelma, v kvetinovej skupine. Výkladná skriňa mala cenu 300 mariek. Borstell bol opät zatknutý a povolaný pred súd. Teraz mu nasúdili ale najťažší trest, totiž na pol štvrtu roka žalára.

— **Veľké železničné nešťastie** stalo sa medzi stanicami Velejte a Legenye Mihályi v zemplínskej stolici. Neprestajne padajúci sneh pokrýval úplne železničné koľajnice. K odmetaniu snehu bolo vyslané viac ako 150 robotníkov, keď sa presvedčili, že je táto sila nedostačná k očisteniu dráhy, vyslané bolo ešte 100 robotníkov na pomoc. Vlak, ktorý týchto 100 robotníkov viezol, zablávil sedem tam pracujúcich robotníkov. Nešťastie sa udalo v jednej zákľuke ciary. Piskot vlaku počuli síce robotníci, ale nevidiac vlak vstúpili práve na ten pár koľajníc, po ktorých sa vlak k nim blížil. Zpomedi nešťastných robotníkov päť na skutku zomrelo a dvaja zápasia so smrťou. Nešťastní robotníci boli všetci ženati.

— **Tisíc robotníkov bez chleba.** V Prešporke spôsobil veľký strach ten chýr, že Juraj Roth fabrikant na nábitky mieni svoju prešporskú fabriku zastaviť a v Doľných Rakúsach alebo na Morave novú fabriku založiť. — Obširnejší sdělíme o tomto ct. čitateľom v budúcom čísle.

— **Fikami otrávení.** Štyria nádenníci v Budapešti minulú nedelu chceli si dobrý deň spraviť, kúpili si veniec fík, ktoré keď pojedli, všetcia štyria ostali tak zle, že ak by neboli lekári od dobrovoľných ochrancov došli, boli by zahynuli. Lekári konštatovali, že fíky v sebe obsahovali otravnú látku.

— **Vražda z pomsty.** Na Vrútkach dňa 7. t. m. večer Ján Frkaň tamjši obyvateľ tromi údermi sekerou zavraždil Ondriša Baleja a síce z pomsty pre to, že ho Balej bol udal súdu minulého roku pre krádež oviec. Vrútockí žandári vraha zatkli a odvedli k okres. súdu do Turč.-Sv.-Martina.

— **Zavraždený drotár.** Pred niekoľkými dňami našli na krajinskej ceste neďaleko Csermó v aradskej stolici zavraždeného slovenského drotára. Na krku mal viacej rán zadaných nožom, z čoho sa dalo uzatvárať, že drotára zavraždili. Žandárom podarilo sa vystopovať vrahov, a síce Michal Gugyho, Fl. Selezána a Petra Bulzu, ktorí z dediny odchádzajúceho drotára zavraždili a obkradli. Zavraždený drotár zanechal veľkú familiu nezaoopatrenú.

— **Divé zvery v ľudskej koži.** Takýto názov zaslúžia tí zločinci, ktorí v minulom týždni v prešporskej obci v Silinči vlámali sa do kaplnky v cintorine, kde dve mrtvoly boli, potom ich prekutali a ponevác pri nich nenašli nič cenného, každú do osobitého kúta strčili. Sebou soberúc striebornú lampu z kaplnky zmislil. Žandári ich stopujú.

— **Koľko ráz dostáva vojak večeru.** Ako tí, čo slúžili pri vojsku, tak aj ich známi vedia, že pri vojsku nedostávajú večeru, ak len si neodložia od obeť kúsok profuntu, ktorý, keď sa naň niekoľko gľgov vody zapije, neobťažá žalúdok a nespôsobí ťažké sny. Ale nabudúce bude to už ináč. Minister vojska vydal nariadenie, dľa ktorého nabudúce vojáci budú dostávať na večeru makové slíže, ale aby zrazu sa veľmi neobjedli, večeru budú dostávať každý týždeň — len jeden raz.

— **Terezia Vavro,** chudobná žena v Dlhompoli pri mlátení pre Mórica Lipšera žida doživotným žobrákom zostala. Koleso mašiny jej totižto ruku zachytilo a dodrúzgalo tak, že lekári jej rameno až po pleco odrezali. Nadutý žid pravda ani si nevšímne, žeby pri jeho práci ožobrácenej úbohej žene a jej deťom chúďatom čím-tým pomohol. Otrok ujde, otrok príde, a srdco žida skalou zostane.

— **Krásna súcestovníčka.** Z Kieva do Varšavy cestoval na železnici Zimmermann kupecký to jednatel. Na ceste jedna nápadne krásna a jemná súcestovníčka oslobodila ho od cestovnej truhelky, v ktorej bolo drahocenných vecí na dvacať tisíc rubľov. Tá krásna súcestovníčka, ktorá dozaista bola jedna z tých najnebezpečnejších zlodejek, na jednej stanici zmizla z vlaku, prv než by oškodený bol nečo zbadal.

— **Samovraždelný delostrelec.** Jedon delostrelec 6-ho delostrelského pluku v citadelli v Budapešti, menom Vavró, rodák z Česka, minulú nedeľu strelil si s Werndlovou zbraňou do brucha. Samovraždelníka odniesli do vojenského špitála, kde vojenskému súdovi, ktorý bol k nemu vyslaný, aby ho vyslúchal, jakožto príčinu samovraždy udal prísnosť svojich predstavených. Stav vojáka bol tak ťažký, sotva že ostane na živote.

— **Strieborné zaslúbenie.** Strieborná svatba nebyva veľmi neobyčajná, ale žeby zaslúbenci za 25 rokov na seba čakali, to je už natoľko neobyčajné, že je to hodno aj v časopise spomenúť. Po tieto dni bude tomu 25 rokov, ako sa istý mladý pár v Berlíne zaslúbil, ale ponevác tetka zaslúbenice bola proti tomu, aby sa vydala, tak mladý pár čakal, až kým stará tetka odumrela, čo sa nedávno stalo. Ponevác si zaslúbeni netrúfajú, že by striebornú svatbu môhli sláviť, tak po tieto dni oslávia strieborné zaslúbenie a potom sa aj hneď soberú.

— **Dlhý vek.** Po tieto dni zomrela v obci Košec vdova Maria Kostka, ktorá žila 105 rokov. Starena bola 60 rokov vdovou.

— **Mýto strážiaci psi.** Ruská hraničiarska stráž — jako sa z Ruska oznamuje — dostala psov na pomoc, aby prienosníctvo tým mohutnejšie prekaziť mohla. Na každú hranicu poslali psov, ktorých k tomu cieľu,

k stráži hranice vyučili. Vo dne sú na refazách uviazaní, večer však pustia ich slobodno a podelia ich ku strážnikom. Psi už z ďaleka zbadajú, keď sa neкто blíži a na rozkaz strážnika za ním bežia a zastavia ho. Takíto psi dokázali sa byť veľmi cieľu premeranými.

— **Príbeh jednej sedliackej rodiny.** Na pustatine blízko Endródu obci v békešskej stolici — jako sa odtiaľ píše — vrchnosť prišla na stopu jednej potajomnej drámy. Jána Glaj tamejšieho obyvateľa našli mrtvého. Bydlo jeho bolo zatvorené a keď vylomili dvere našli jeho ženu, ktorá tiež už umierala, a prv než by ju boli mohli vyočúvať, umrela. V izbe vedľa kachiel dve malé deti sa utúlili do polu zmrznuté. Jedno, trojročná Verona, druhé, poldruharočný Gregor. Ubohé deti už tri dni nič nejedli a tam sedeli v studenej izbe. Lekári vyskumali, že Glaj už pred tromi dňami umrel. Vyšetovanie ešte není dokončené, ale pravdepodobným sa zdá, že tak Glaj, jako i jeho žena boli samovraždelníci, že sa spoločne odhodlajúť na smrť, otravili sa, ponevác nemohli ďalej snášať núdzu.

— **Nepriateľ kónských chvostov.** V Sempci v prešporskej stolici — jako sa odtiaľ píše — dva zámožní gazdovia, Pavel Kunc a Martin Gergó už od dávna sa jedon na druhého hnevali. Zvláštne mrzelo to Kunca, že jeho protivník štyri krásne kone si kúpil a zapriahol si ich do maľovaných sánek, vzbudil u každého podiv a závišť. Onehdy v noci Kunc vkradol sa do maštale Gergovej s veľkými nožnicami. Len rano vyšlo na vrch: čo onen hľadal na cudzom mieste. Keď kočiš chcel krmiť kone, ku veľikej svojej hrôze videl, že všetkým krásna, dlhá hriva, a dlhý visiaci chvost zmizol. Vyšetovanie objasnilo, že túto potupu spáchal Kunc. Poškodený gazda okolo poludňa ostryhané kone dal zapriahnúť a pochodil celé mesto, v každej ulici ohlašujúc: jak podle sa vypomstvil na ňom Kunc. Ináč i u súdu zadal žalobu proti tomu zohaviteľovi svojích koní.

DOPIS.

Pudmerice (prešp. st.) 14. jan. 1895.

Vysoko ctený pán Redaktor!

Ó, kdeže sú tie starodávne zlaté časy čistých kresťanských mravov, časy, kde viera kresťanská, tento nebeský poklad, svietila ako slnce za krásneho jarného dňa? kamže sa podely? Hľa mhlou prikrýť je obzor veku terajšieho, mrazivou mhlou nevery a mravnej nákazy. A čo je pri tom najviac žalostné, to že mrazivá mhla táto zadúša nielen háklivé plúcia vysokomyseľných panákov, ale napáda už i otužené ináč prsia pospolitého ľudu.

Není cieľ riadkov týchto rozobierať hlboké pravidlá kresť. kat. mrovouky, aby sa ukázalo, kde a ako sa hreší, ako klesia zo dňa — na deň duch kresťanský už i u obecného ľudu. Já poukazujem prítomne len na piaty príkaz cirkevný: »V zapovedený čas svätebného veselía nedržať.« Každý dobre vyučený katolík vie, že príkaz tento zapovedá nielen hlučné veselé svätby držať, ale zakazuje i v krčmách tancovať, asíce od 1. neделе adventnej až do »Zjavenia Pána« (Troch Kráľov) včetne, a od popelnej stredy až do 1. neделе po Veľkej noci tiež včetne, t. j. aj tie posledné dni sú zapovedané.

Sväté tieto časy poškrvniť, nezadržaf je ohavný skutok novomódneho pohanstva. Srdce bolí človeku, keď vidí, že už i ten dobrý dedinsky ľud dopúšťa sa sleposmele ohavnosti tejto. — Tak sa to stalo aj u nás, v našej obci. Na dcň slavný »Zjavenia Pána« (6. jan. bež. r.) v deň, ktorý trojnásobný okrášluje zázrak oznamujúc príchod Spasiteľa sveta, tancovalo, hulákalo a výskalo sa v tunajšej krčme; akoby posledné fašiangy byly.

Aká to náramná protiva a odpor, keď do uší, v ktorých milo zaznieva Slavnosť označujúce »Videli sme hviezdu Jeho na východe, a prišli sme sa mu klanaf.« (Mat. II., 2.) vodre sa divokou vášňou rozduchané výskanie a hulákanie tanečníkov. Či sluší kresťanovi divoký a nemierný tanec, neviem.

Sv. Karol. Bor. hovorí, že »tanec je kolo, uprostred neho stojí diabol, chytajúc duše tanečníkov, ako ryby na udicu.« — Z výroku tohto môže každý posúdiť, akou osožnou zábavou je tanec pre kresťana. Medzitým časy naše dovoľujú všetko; avšak tancovať v čase zapovedenom, nedbať na príkaz cirkevný je skutok ohavný, katolíka nedôstojný.

Preto kto chce tancovať, a v krčmách hulákať, tancuj vtedy, keď nepoškrvniš deň svätý a keď nepohoríš druhých od teba lepším mliekom vo viere krmených!

Mili rodáci! ako môže požehnanie Božie prísť na obec tú, kde sa posvätné časy tak málo ctia? Ako sa môže dobre hospodáriť tam, kde potrebné peňáže na chlieb márnia sa na zbytočný tanec ešte i v takú dobu, kde kresťan povinný je deň zapovedený svätif?! Vyhýbajte tancom a krčmám, rodáci! Smutné nám nastávajú dni. Cirkev, matka naša drahá je prenasledovaná, nepodávajúce biče a pruty jej nepriateľom ešte i vy, jej vlastné dietky svojim hriешným, necirkevným sa chovaním. Jestli vám je čas dlhý, zabavujte sa čítaním užitočných kníh. Nasledujte tých spoluobčanov svojich, tie duše dobré, ktoré čítajú »Kresťana« — však ích je vo vašej obci dosť pekný počet. Predplatte si ho, neodkladajte, a ujistujem vás, že sa zabavíte tak dobre a poctive, že vám to žiadon tanec ani žiadna krčma poskytnúť není v stave. Daj to Bože! *Jeden občan.*

BARDIOV (šárišská st.) 14. januára 1895.

Vysoko ctený Pán Redaktor!

Vášho milého, opravdivým duchom katolíckým ohlašujúceho apoštola »Kresťana« s radostou čítaváme, — od toho času jako váš milý »Kresťan« k nám pripútal, otvoril nám oči — a vzbudil nás k novému životu žeby sme tým stálejší a vytrvalejší boli v jedinej samospasiteľnej viere našej kresťansko-katolíckej. Náš katolícký »Kresťan« je jediný obhajca náš, a opravdivý hlasateľ pravdy kresťansko-katolíckej — lebo verejne každému do očí pozre a čistú pravdu povie, hľa! len takto môže stály byť vo viere — a ovocie lepšie priňašať budeme viere našej Kristovej samospasiteľnej? A hľa! jaký užitek by sme donášali bez viery? žiadny, alebo by sme boli Bohužial! rovní tomu farárovi čo to s tou flintou na miesto zajácov capov strielal na vašho »Kresťana« v Trenčine.

My tu na tom najvyššom okršku drahej vlasti našej žijúci katolíci, bárs aj nie s tou najúrodnejšou pôdou obdarení živoríme jakosi — a každodenný chlebiček svôj ako tak, spravodlivým spôsobom a s ťažkosťou si zarábame, žijeme si tu v tichosti a v priateľstve jeden s druhým tak, ako deti jedného národa

drahej vlasti našej Uhorskej len jedno nás haťi na zveladku a rozkvete budúcnosti našej, to! — že my tu ďaleko pri boku susednej Haliče bydliači katolíci — ktorí Bohužial! s tými poľskými kaftanošmi (židmi) na tolko sme rozmnožení, že celé kupectvo, obchod a priemysel len v jejích rukách trčí — všetko do árendy berú a z rúk našich vyrvú — tak že my sa híbať pre nich nemôžeme, žid je pán — a my chudoba; ale čože si pomôžeme dnes je to všade tak, v našej zezidovanej krajne má dnes žid viac práva ako druhí. Ten chýr, že civilné manželstvo a štátne matriky do života zavedené budú — nás veľmi zarmútilo, čo viac pohlo nás to k zarmútku, že nám katolíkom našu Kristom založenú siedmú Sviatosť stavu manželského naši nepriafeli na nič obrátif chcejú — lenže my sa nedáme, a tým lepší vyznavači Krista i naďalej zostávať budeme — viera naša je jedna, ktorú ako Kristus Pán sám Petrovi povedal »ani brány pekelné ju nepremôžu.« Preto prosíme Ťa Bože z vysokého Neba! daj sa nám dožiť lepších časov — ktorých prevrat z radostou občakávať budeme. S Bohom! *Katolík.*

(Pokračovanie z čísla 2.)

V takýchto rodinách vyučovali sa dcéry francúzštine, šatené byly nádherne, chované maznavo, vedené po báloch a kratochvíľach; či div, keď sa drahými voňavkami kropievaly také devy, že ím v maštali smrdelo. Pomsta nečakala dlho, bo jako každej pesničke býva koniec, tak koniec bol pýche, nadutosti, ľahkomyselnosti, marnotratníctvu a postavačstvu; ako smrad trafí sa skoro, tak netrvalo dlho, že vytratily sa z pánskych dvorov svojich pyšní páni a panie, ktorým smrdel hnoj, a odporne ím bolo pracovanie okolo neho. Poľskému zemianstvu naskrze neposlúžilo to k pozdvihnutiu hmotnému, ba na opak, úpadok prinieslo mu to, že urodzené panny a panie sháňaly sa len za francúzštinou, domácnosť však zanedbavaly; ten najmizernejší poľský zemänčok držal pre svoje deti francúzsku, aby sa od nej naučily po francúzsky rozprávať; keď sa takto francúzštino, židia riadili gazdovstvo tak, že po niekoľko rokoch prešlo do jejích rúk. Podobne pokračuje sa u nás, už i v meštanských rodinách. Pri takej výchove, jaká sa dostáva terajšej mládeži, stane sa, že všetkých malých i veľkých pánov, malých i veľkých roľníkov, malo i veľkomeštiakov opanujú židia.

Mládež zvláste roľnícku priučať načím, nie tak rečiam, ako radnej veciam; môže roľník vedieť i tri štyri reči hovoriť, čo mu to osoží, keď nebude vedieť obrobiť role, remeselník, keď nebude sa rozumieť remeslu svojmu; skromnosti, strádaníu, zapieraníu sa, obetivosti, práci priučať deti, zvláste ženského pohľavia: to je výchova zdravá, zdar prinášajúca; ona priniesie požehnanie rodine, národu, cirkvi i vlasti.

Vo Francúzsku je vrah tá obyčaj, že keď sa vyberajú starejší s mládencom na priezory do niektorého hospodárskeho domu, prv než by vošli do príbytku k rodičom dievčaťa, prezrú dvor a menovito hnoj, či je v dobrom poriadku; jestli vidia, že deva dobre opatruje zlatú baňu, tak potom až idú ju pýtať. Toto je dobrá obyčaj, ktorá svedčí, že si tí francúzski roľníci dajú záležať na rozumnom opatrovaní hnoj.

Taljaní v Lombardsku, ako sme vyššie čítali, každodenne dvakrát vyvážajú z maštali hnoj napokraj lúk a tam zachádzajú s ním nasledovne: zo stokov — jarkov — obrubujúcich lúky, veľmi malý spád majú- cích, vyberajú sadnutý náplav — hlen — a privážajú ho ku kope hnojovej; blato z ciest tiež ta dovážajú; oboje vrstvia s hnojom; z času na čas prekopávajú miešaninu túto; s močovkou občasne sem dovážanou polievajú takéto hromady; keď po čase sprhly a na prst melnú sypkú obrátili sa hromady tieto, potom ju rozhadzujú, rozsievajú po lúkach.

Keď takto usilovno, rozumno zaobchodia s hnoji- vom bohatí páni Taljaní; keď v hadbáboch poobliekani Čiňania nepovažujú to za haňbu, že zbierajú do košov roztrúsený hnoj po cestách: či nemáme sa i my súbožovaní, ujarmovaní roľníci priberať k tomu, aby sme hodné hromady hnoja mali? Mnoho je takých hnojivých látok, ktorými obohatiť by sme mohli role svoje, ktoré látky máme tak rečeno pred nosom, ktorými však pohrdame, málo si ich vážiac. Slavný poľský Lexikograf (spisovateľ slovára) Mrongovius napísal na čelo veľikého svojho slovníka tieto slová: „na jazyk náš často placho — nerozvažito — šomreme, je to poklad nevyčerpatelný, len že ho neznáme“.

Takto hľa i my roľníci nevážime si, mnohé veci, a ony sú a môžu byť pokladmi tu i tam na skutku nevyčerpatelnými, keď ich múdro sužítujeme; na opak, sú veci, ktoré sú škodlivými pre hospodárstvo, keď ich nespotrebuje. Niektorí nad touto mojou rečou pokrúti hlavou: ja však ju nikomu k vôli neodvolám, ale smelo rečiem s Pilátom: čo som písal, to som pí- sal; i uznáte, keď to objasním, že hovorím pravdu. Okolo ciest, po medzách i v samých roľiach, po úhoroch a prielohoch, po pasienkoch, po brehoch, potokov, v barinách a stratených miestach, ako sú: smetliská po návsiah, podplotia, podstienia, kničovie, rastie množstvo hospodárstvu škodlivých zelín, burín, vôtov, bodiačov, a tak ďalej; tieto keď pred kvetom s koreňom vytňeme, keď pýr, prýskyrník, kukučinu, kazilen a iné cudzopasné rastliny z rolí odstránime, do košov, batohov, vozov soberieme, na hromadu uložíme, budeme mať z nich hnojivo; kdežto, ako známo, sú škodlivé nám, keď ich nechávame rozplo- dzovať sa. Naše vrchy su i tak dolomitové, vápencové skrývajú v sebe poklady hospodárske; poznal som to na blate ciest, takýmto kamením vysýpaných; vozy rozemlely kameň na prach, a tento navozený, na- hádzaný na role očividne napomáha zrast osenia hospodárskeho. Vršky rajeckej doliny od Porúbky po rajecké Teplice sú samý dolomit, ktorý na múčku zomletý k výrobe sódy sa potrebuje; zlé ale jazyky i to rozprávajú, že pre jeho belosť nesvedomiti preda- váči do múky primiešajú ho. I v jaskyniach našich hôr, v zrúcaninách starých zámkov, na povaloch kostolov, na vežiach sú prevzácne hnojivá; sú také v slatinách, v trasoviskách; sú v utrobách zeme zavalené lesy, ktorých ztrúchnatené drevo slúžiť by mohlo čo stelivo, čo cenný prídavok na rozmnoženie úhrabného hnojiva. Keby sme boli sbehlí v prírodných vedách, našli by sme iste tu i tam i zkamenelé výtrusy predpotopných živočíchov, zkamenelé kosti, škorápy jejích, všetko vzácnoty ako pre vedu, tak i pre hospodárstvo. — Nuž ale ako neznajú mnohí, ktorák si odvážajú nakosenú nashrabovanú na dne mora trávu obyvatelia prímor- ských plytkých brehov, a z nej vyvárajú sanitru, ktorú do rolí upotrebúvajú čo hnojivo, ba i bez toho vyvá- rania čo vzácne hnojivo upotrebúvajú ju; tak nevedia zaostali roľníci naši sužítovať poklady, ktoré im pred

nosom ležia. — Obec „Čierne“ na Kysucách mala vo svojom chotáre rašelinisko (čiernu zem, od ktorej iste meno dostala;) toto nevedela využítkovať; prišiel znalec — cudzinec, — odkúpil za facku rašelinisko, vyvážal z neho vozone a vozone preč; kdežto roľníci tamojší — dobrý ináč ľud, ale hlúpy — mohli si tou rašelinou za roky a roky postieľať pod liehvu a dobrý hnoj vyvážať na neúrodne role svoje. — V chotáre obce »Štránske« je zavalená v kopci dúbava t. j. les dubový; vyviezol som z neho pred rokmi voz trusu; i dakedajší farár konštanský vyvážal ho na blízke farské role. Odtedy nikto nepokusil sa vynášať na svetlo zbytky lesa toho vzdor veľkej drahote paliva a nedostatku steliva.

(Dokončenie nasleduje).

Rozmary a žárty.

Dôkaz.

A: »Či máte dôkazy, že ten človek, ktorého mi odporúčate, je skutočne statočný?«

B: »Nuž veď som sám bol prítomný pri súde, keď ho súd pre krádež nemôhol odsúdiť.«

Ešte také nečo!

Stará dievka: (prijíma služku do služby) „Dobre, já vás vezmem do služby, ale povedzte mi, či nemáte nejakej známosti?“

Služka: „Ba, áno, zasnúbená som.“

Stará dievka: „Zasnúbená? Von! Preč sa pakuj!“

Ďetská otázka.

Otec: Merkur si to, Joško, musíš ku každému byť prívetivý!“

Synáček: „Tak Ňaňko! Prečože ste ale vy, a učiteľ naproti mne koľkoráz taký grobián!“

Kuráž.

A. „Povedz mi predsa, máš ty kuráž?“

B. „O tom môžeš byť istý.“

A. „Požičaj mi teda desiatku.“

Usilovný žiak. Janko čos' robil dnes v škole?
Čakal som, kedy pôjdem už domov.

LISTÁREŇ.

Na také listy, ku ktorým nenie pripojená poštová marka, osobytým listom neodpovedáme, odpovie sa len v listárni.

Naše noviny „Kreštan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatriť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kreštana.“

Prosíme tých ct. predplatiteľov, ktorým predplatok koncom decembra sa minul, aby čím skorej predplatok obnoviť ráčili.

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Znyióváralja. Z. Sz. — G. M. Rózsahegy. — D. J. Magosmarta. — M. J. Rajecz. — J. A. učiteľ. Báhony. — S. A. Bártfa. — Galgócz. B. J. Poslané peniaze s týmto uznávame.

Nagylak. D. P. P. Všetko je v poriadku. Chybujúce čísla sme poslali.

Bécs. Od týchto čias už na náležitý nápis pôjde.

Bpest. M. B. Šesť i pol tisíc dosávať.

Vágújhely H. Gy. Ponevác preplatitelia náramne rastú neni divu, že sa i chyba príhodi. Noviny sme poslali. Ďakujeme! Štavnická-huta. Opravili sme.

Desser H. J. Prosíme nápisný obalek poslať.

Bélaház. V poriadku je. Chybujúce čísla sme poslali.

Beszterczebánya. G. M. Detto.

Nagy-Bresztovan. So žadúcim programom včul ešte nemôžeme slúžiť. Keď bude, vďačne keď isto.

Prosíme ct. predplatiteľov, keď obnovujú predplatok nápisnú obalku nevyhnutne priložiť. Spolu poznačiť, či je to nový predplatok alebo starý?

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na correšpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direktcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomysle.

VYOBRAZENIE.

Na nového ministerského predsedu ani ten najväčší nepriateľ jeho nemôže povedať, že je milý človek. Po čas jeho uradovania aspoň nikde sa tak nadržal, že by ho boli obľúbili. Vládna strana nazýva ho energickým, ale táto účinnosť je vlastne násilnosť a surovosť. Toto charakterizuje jeho minulosť. Bol nadžupanom i vo dvoch stolicách, ale všade trpkú pamiatku zanechal po sebe, opravdivým tyranom bol pre tie stolice. Zákon, právo, obyčaj, to mu všetko bolo Hekubou. Jediným vodcovským leskom bola mu jeho vlastná vôľa. Za takého akéhosi potentáta sa držal, oproti ktorému ani rímsky pápež nemôže mať svojej mienky. Príhodilo sa, že na jednom stoličnom shromaždení proti jednému jeho návrhnutiu i dvanásť rečnili a keď sa už všetci vyhovorili, vstane nadžupan Dezider Bánffy a takto rečne: ponevác proti návrhu nikto nehovoril, vyslovujem, že jednohlasne bol prijatý.

Takýchto fajných kúskov o pánu ministerskom predsedovi je kofkokoľvek z doby jeho nadžupanstva. Vidno tedy, že sa on nefaká násilnosť, ale ani cigánstva.

A jeho násilna príroda i na predsedníckom stolci v snemovni neraz vypukla, ale tu už mu to ťažšie išlo, než v nadžupanskom stolci. Oprotivná strana nemilosrdne ho napadla a hneď mu dokázala, že ablegáti sú durnejší nežli výborové údy a virilisti.

Nemyslíme, že by i stolica ministerského predsedu mohla zachrániť auktoritu pána Bánffyho. Bašovská jeho príroda prv alebo neskôr vypukne a že ho potom napochnú, to je isto.

Nevieme, kto upozornil kráľa na baróna Bánffyho, ale toľko je isto, že to včul utvorené ministerstvo, ktoré je tak chudobného ducha až na pofutovania, slušnejšieho predsedu nebolo by mohlo dostať.

Ale dokiaľže bude žiť tento kvef?

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 8.65—6.95 zl. Raž 5.30—5.40 zl. Jačmeň: na krm 5.60—6.00 zl. do pálenic 6.25—6.80 zl. na várku 7.15—8.15. Oves: 5.90—6.30. Kukurica: 6.00—6.10. Proso: 6.20—6.80. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.00—11.50. Koprné semeno: 9.50—9.75.

3. Strova: Veľká biela fizufa 8.50—9.00; tmavá 7.25—7.50 okruhlá: 8.50—9.00., drobná 9.75— tarkavá 7.00—7.25. Šošovica 9—15. Hrach 9.00—10.50. Čistá 13.50—20—zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.20—2.30. Cibufa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.90—4.40. Lesné a horné seno 3.80—4.10. Slama. Na postielanie: 1.40—1.60. Žup 1.70—1.80.

6. Siatie: Červená datelina 63—68. Lucerna 42—50 zl. Jarní ladník 6 $\frac{1}{2}$ —7 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 200 hospodárskych volov; 136 dojných kráv. Následovné boiy ceny: Vyborná pára volov do jarma do 255 zl. Dojné kravy: za jeden kus 60—120 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 554 kusov oviec. Ceny: 12—18 zl. za páru, a 18—22 $\frac{1}{2}$ kr. za živý kilo. Sviný trh: za kilogramm 44 $\frac{1}{2}$ —45. V salašoch 24.830 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 25—30. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 41.50—42., udená 47—48 zl.

MATEJ UDVARY

hodinár a šperkovník

V BUDAPEŠTI, KEREPESI-UT 57. sz.

popri kaviarni Munkácsy.

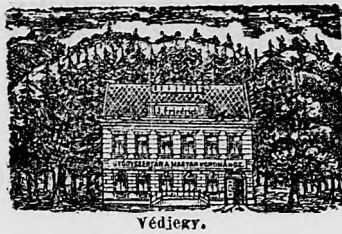
Pravé genfské hodiny, zlaté a strieborné šperky, ďalekohledy a sklad technických nástrojov. 6—10

NAPRAVENIA NÁLEŽITE A S POISTENÍM SA VYKONÁVAJÚ.

Obrazkové soznamy ceny zdarma.

Proti žaludkovým a
ladveničným nemocám,
zapchaniu stolice,
bôlu hlavy, závratu,

Védleky.

zlatej žile, a zapchaniu
čreva, majú veľmi dobrý
účinnok tie už od 18 rokov
chýrne

„malacké, karpatské zdravotné pilulky“

složené podľa návodu chýrneho dr. Kvapila.

— Od lekárníka Jána Friedricha v Malackách pri malých karpátoch. —

Cena jednej škatulky 21 kr. jedného závitku so 6 škatulkami 1 zl. 5 kr. pri nefrankovanej posilke za kolek o 5 kr. viacej. Keď sa ku cene piluliek ešte 20 kr. priloží a celý súčet na poštovej úkazke odpošle, vtedy nariadená koľkosť kamkoľvek po celej države bez poplatku sa pošla.

VÝSTRAHA! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Ctený pán lekárnik! Mám česť vás po-
prosiť, buďte tak dobrý, pošlite 12 škatu-
liek z vašich karpatských piluliek, o
dobrom účinku ktorýchžto som sa už
presvedčil a spolu aj iným budem od-
porúčať.

Pécska, 7-ho februára 1893.

S úctou

Dr. Edmund Temesi Rastler
okresný lekár.

Vysokocetný pán lekárnik! Prosím vašu
dobrotu, pošlite na moje meno z tých
vašich chýrnych a účinných »karpatských
zdravostných piluliek« dva závitky po
pošte, ktorýchžto cenu ako i ostatné
poštové útraty s úctou vykazujem.

Strečno, 13-ho januára 1891.

Belušovský Vincent Baross,
r. k. farár.

Urodzený pán lekárnik! Prosím z vašich
karpatských zdravotných piluliek mi 12
škatuliek s poštovou doberkou hneď po-
slať, aby sa ich už započaté riadne a
veľmi účinné užívanie nepretrhlo.

Senica, 5-ho januára 1891.

Ján Trnovský,
pravotár.

Buďte tak dobrý z vašich výborných
piluliek mi zas jeden závitok pošlať, lebo
i u mojich veriacich dobre účinkujú.

Brodno, 3. apríla 1892.

S úctou

Ján Uskert,
dekan.

Urodzený pán lekárnik! Ráče mi zas
poslať dva závitky z vašich karpatských
zdravostných piluliek, ponevác tie taký
chýr obsiahly v mojom okrese, že ani
v jednom dome sa bez nich nemôžu za-
obísť. Zvláštne sú užitočné pri ťažkosťach
veľkého čreva a veľmi napomáhajú trove-
nie u takých, ktorí ustavične musia sedieť.
Görgény-Szt-Imre.

S úplnou úctou

Dr. Karol Herberth,
okresný lekár.

Poslite nám poštovou doberkou 10 zá-
vitkov z tých vašich výborných karpát-
ských zdravotných piluliek.

Vodový liečny ústav Kaltenleutgeben,
2-ho septembra 1894.

S úctou

Dr. Vilem Winternitz učbár,
vodový liečivý ústav v Kaltenleutgebene.

Urodzený pán lekárnik! Z vašich kar-
patských piluliek prosím mi na dolu pod-
písaný nápis 6 škatuliek — poštovou do-
berkou pošlať. — Ponevác som už zvikol
v mojej rodine ich užívať, nemôžem sa
bez nich zaobísť, preto veľmi viacej na-
ridzujem, aby som bol na jeden čas za-
opatrený.

Krupina, 22-ho októbra 1892.

S úctou

Rudolf Gellér,
pravotár.

Urodzený pán lekárnik! Prosím z vašich
karpatských zdravotných piluliek 2 zá-
vitky. Citím veľmi dobrý účinok tých už
užívaných; chcem vždy ich mať na po-
hotove.

Jánoshida, Szolnokm. 14. apríla 1894.

S úctou

Pavel Fábry,
farár.

Z tých mne nevyhnutné potrebných a
z tých vašich výborných »Malackových
piluliek« prosím s obrátením pošty mi
poslať štyri obalky poštovou doberkou.
Gyöngyös-Tarján, 26-ho októbra 1893.

Ludvik Méhelyi,
dekan a farár.

Urodzenému pánu lekárnikovi Jánovi
Friedrich v Malackách! S úctou vás upo-
vedujeme, že naša milá matka, žena to
Pavla Antala 14-ho toho mesiaca umrela
v 80 roku svojho veku. Naposledí nalo-
žila nám, svojim deťom, aby sme vám
uprimnú vďaku vyslovili za tie pilulky
mnoho rokov posilané. S týmto vás pro-
sime, že i my tie isté pilulky donášať si
žiadame, a prosíme vás, aby ste nám
8 balíkov a 6 škatúl poštovou doberkou
poslali.

Tót-Komlós, 23-ho decembra 1894.

Susanna Antal.

1—6

Rétay a Benedek predtým Kriszta a jeho spoločník,

— dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových praporov. —
V Budapešti, IV. Lipót-uteza číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a „Budapešťanského oltárneho“ spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové po-
hrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, ka-
lichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé
sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie stacio-
vých obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kri-
stové hroby a kazateľnice podľa jakehokolvek kresu umelecky
vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na
pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posilame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

1—13

Odkiaľ si máme obstaráť lurdské
a iné sochy, jaskyňu, krížiky, sväté
hroby, krížové cesty at.d.

od výborného sochára

Jozefa Runggaldiera

Sv. Ulrich-Gröden

(v Tirolsku)

Poneváž ten sochár slovensky nevie, prosia sa všetci tí,
ktorí chcú po slovensky dopisovať, aby sa obrátili

na Gustava Štampfl

v Budapešti, VIII. Német-uteza
6. szám.

Lurdská voda

v pôvodných jedonliterových sklenicách s
obalením a bezpoplatku 2 zl. 10 kr.

Pod nápisom

„Lurdske podivne zahojenia“

s mnohými pôvodnými obrázkami ozdo-
bené dielo v krásnej plátenej väzbe 33
harkové za 2 zl. Toto dielo v ktorom sa
vyprávajú v Lurde na tom svetochýrnom
milostivom mieste od roku 1858 sa pri-
hodivšie podivnejšie uzdravenia, podľa dô-
kladného oznamu očitých svedkov, na
základe pôvodných správ zrovna z milo-
stivého miesta vzatých, čo najvrúcnejšie
odporúčame. Môže sa obstaráť u hore
spomenutého

GUSTAVA ŠTAMPFL

V BUDAPEŠTI

VIII. Német-uteza 6. sz.

Ohlasy pre naše noviny výlučne prijíma vydavateľstvo „Magyar Néplap“ v (Budapešť, I ker.
Döbrentey ulica číslo 18.)

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cir-
kevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú
a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky spláčováce.

Kus týchto 8 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 2 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a
súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva
a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov
a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej,
ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im
vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa
budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým
honorovať, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí
si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.